Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ

ЎЗБЕКИСТОН КОМПАРТИЯСИ МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ, ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ ВА МИНИСТРЛАР СОВЕТИНИНГ ОРГАНИ

«СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ» — ОРГАН ЦЕНТРАЛЬНОГО КОМИТЕТА КОМПАРТИИ УЗБЕКИСТАНА, ВЕРХОВНОГО СОВЕТА И СОВЕТА МИНИСТРОВ УЗБЕКСКОЙ ССР

47-йил чиқиши № 14 (12.970). 19 ЯНВАРЬ 1965 йил СЕШАНБА

Баҳоси 2 тийин.

Совет делегацияси Варшавада

КПСС Марказий Комитетининг Биринчи секретари Л. И. Брежнев, СССР Министрлар Советининг Раиси А. Н. Косигин, КПСС Марказий Комитетининг секретари Ю. В. Андропов, СССР мудофаа министри Р. Я. Малиновский ва СССР ташқи ишлар министри А. А. Громиколардан иборат совет делегацияси Варшава шартномасида қатнашувчи давлатлар Сиёсий консультатив комитетининг мажлисида қатнашмоқ учун Варшавага жўнаб кетди.

Варшавага жўнаб кетиш вақтида делегацияни Г. И. Воронов, А. П. Кириленко, А. И. Микоян, Д. С. Полянский, М. А. Суслов, А. Н. Шелепин ўртоқлар, КПСС Марказий Комитети Президиуми аъзолигига кандидат В. В. Гришин, КПСС Марказий Комитетининг секретарлари Л. Ф. Ильичев, Б. Н. Пономарев, А. П. Рудаков, В. Н. Титов, СССР Министрлар Совети Раисининг ўринбосарлари Д. Ф. Устинов, К. Н. Руднев, М. А. Лесечко, СССР Министрлар Совети ҳузуридаги Давлат хавфсизлиги комитетининг раиси В. Е. Семичастний, КПСС Москва шаҳар комитетининг биринчи секретари Н. Г. Егоричев, КПСС Марказий комитетининг бўлим мудири В. Н. Малин, КПСС Марказий Комитетининг ишлар мудири К. П. Черняев, КПСС Марказий Комитети бўлим мудирининг биринчи ўринбосари Л. Н. Толкунов, СССР министрларининг ўринбосарлари Н. А. Гундобин, С. Г. Лапин, В. С. Семенов, КПСС Марказий Комитети, СССР Министрлар Совети ва СССР Ташқи ишлар министрлигининг масъул ходимлари кузатиб қолдилар.

Польша Халқ Республикасининг Совет Иттифоқидаги элчиси Эдмунд Пшчулковский ҳам делегацияни кузатиб қолди.

* * *

ВАРШАВА, 18 январь. (ТАСС). КПСС Марказий Комитетининг Биринчи секретари Л. И. Брежнев, СССР Министрлар Советининг Раиси А. Н. Косигин, КПСС Марказий Комитетининг секретари Ю. В. Андропов, СССР мудофаа министри Р. Я. Малиновский ва СССР ташқи ишлар министри А. А. Громиколардан иборат Совет делегацияси Варшава шартномасида қатнашувчи давлатлар Сиёсий консультатив комитетининг мажлисида иштирок этиш учун бугун Варшавага келди.

Совет ва Польша байроқлари билан безатилган Гданьск вокзалида делегацияни Польша бирлашган ишчи партияси Марказий Комитетининг биринчи секретари В. Гомулка, Польша Халқ Республикаси Министрлар Советининг Раиси Ю. Циранкевич, Польша бирлашган ишчи партияси Марказий Комитети сиёсий бюросининг аъзоси З. Клишко, миллий мудофаа министри М. Спихальский, ташқи ишлар министри А. Рапацкийлар кутиб олдилар.

Делегацияни СССРнинг Польша Халқ Республикасидаги элчиси А. Б. Аристов ҳам кутиб олди.

А. А. ГРЕЧКО ВАРШАВАГА КЕЛДИ

ВАРШАВА, 18 январь. (ТАСС). ПАП агентлиги хабар беради: Варшава шартномасида қатнашувчи давлатлар бирлашган қуролли кучларининг бош қўмондони, Совет Иттифоқи маршали А. А. Гречко бугун Варшавага келди. А. А. Гречко Варшава шартномасида қатнашувчи давлатлар сиёсий маслаҳат комитети мажлисининг ишида қатнашади.

КЎКЛАМ ТАРАДДУДИ

Янги ҳосил учун замин тайёрлашда Янгиқўрғон районидаги Ленин номли колхоз пешқадам бўлмоқда. Бу ерда маҳаллий ўғит жамғаришга айниқса катта аҳамият берилянти. Шу кунгача хўжаликда далаларга 5000 тонна маҳаллий ўғит ташиб чиқарилди, 2500 тонна компост тайёрланди. Шунингдек колхозда ариқ-зовурлар ҳам тозаланаётир.

●

Ленинград районидаги республикада хизмат кўрсатган пахтакор М. Деҳқонов раислик қилаётган Энгельс номли колхоз ўтган йили ҳар гектар ердан 32,2 центнердан пахта етиштирди. Ҳосилдорликни бу даражага етказишда маҳаллий ўғитдан самарали фойдаланиш ҳам катта роль ўйнади. Колхозда ҳар гектар ерга 13 тоннадан ўғит солинди.

Бу йил ҳам кўплаб ўғит жамғарилмоқда. Бу ишга 14 автомашина, 15 та трактор прицепи ажратилган. Шофер ва тракторчилар ҳар куни далага 125 тоннага етказиб гўнг чиқармоқдалар. Ҳозиргача жамғарилган ўғит 7400 тоннадан ошиб кетди.

●

Янгийўл районидаги Калинин номли колхозда мавжуд имкониятлардан фойдаланилиб, ерларни ҳайдаш давом эттирилмоқда. Шу кунларда далаларда 7 та ҳайдов трактори ишлаб турибди. Ҳар куни 30-35 гектар ер ҳайдаляпти. Колхозда маҳаллий ўғит тўплаш, ариқ зовурларни тозалаш, техника ремонти ва бошқа қишки ишлар ҳам кучайтирилди.

●

Ўғит ерга мадад беради, ҳосилга барака киритади. Иштихон районидаги «Партия XXII съезди» колхозининг коммунист Юсуф Расулов бошлиқ бригадаси аъзолари ўғитнинг қадрига етадиган кишилар. Бригада пахтакорлари бу йил гектаридан 40 центнердан хирмон кўтариш иштиёқи билан меҳнат қилишяпти. 80 гектар майдоннинг ҳаммаси минерал ва маҳаллий ўғитлар солиб чуқур шудгор қилинди. Ҳозир бригадада ўғит тўплаш ва уни чиритиш қизғин давом этяпти. Ҳар куни 20-25 тоннадан ўғит жамғариляпти.

●

Ўзбекистон районидаги Жданов номли совхозда ер ҳайдаш, маҳаллий ўғит тўплаш билан бир қаторда, суғориш шохобчаларини тозалаш ва тартибга келтиришга катта эътибор беріляпти. Ариқ ва зовурлар чуқурлаштириляпти ҳамда кенгайтириляпти. Бу ишга етарли техника ажратилган. Орифжон Дўлтабоев, Раҳмонбой Эргашев ва Мўтал Жўраев сингари илғор экскаваторчилар унумли меҳнат қилиб, барчага намуна кўрсатяптилар.

●

Қарши районидаги Карл Маркс номли колхоз пахтакорлари Қарши даштидан 300 гектар янги ер ўзлаштирдилар. Ана шу ерда тўртта комплекс механизациялашган тюпкочи звено ташкил этилди. Ҳозир ана шу звеноларда ерларни текислаш, суғориш шохобчалари барпо этиш ва кўклам экишига кўриладиган бошқа тайёргарлик ишлари авж олдириб юборилди.

●

Ильич районидаги Герман Титов номли 6-совхознинг механизаторлари техника ремонтини жадал олиб боряптилар. Бўлимлар ўртасидаги мусобақада 5-бўлим механизаторлари ғолиб чиқдилар. Моҳир механик Турсунқул Бобонов раҳбарлигида ишлаётган бу азаматлар 28 та трактор, шунингдек кўп сонли сеялка ва бошқа қишлоқ хўжалик машина ҳамда асбобларини сифатли ремонтдан чиқардилар.

ЭЛ ДАСТУРХОНИГА

Москва ва Ленинград саноат корхоналарининг маҳсулот сифатини кўтариш юзасидан бошлаган ташаббусига бажонидил қўшилган Бухоро гўшт комбинати коллективи янги йилнинг дастлабки кунлариданоқ яхши натижаларга эришаётир. Ўртоқ В. Зимуляев бошлиқ гўшт маҳсулотлари цехи шу йилнинг ўтган 13 куни ичида 37,5 тонна колбаса ишлаб чиқарди. Бу ойлик планнинг 61 процентини ташкил этади. Тайёрланган маҳсулотлар асосан биринчи сортга қабул қилинди.

Шаҳар ва қишлоқ аҳолисига ярим фабрикат гўшт маҳсулотлари етказиб бериш ва унинг сифатини яхшилаш учун катта тадбирлар амалга ошириляпти. 1965 йилда ялпи маҳсулот ҳажми ўтган йилдагига нисбатан 15 процент кўпайтирилади.

Комбинатнинг ёғ цехида «АВЖ» маркали линиялар ишга туширилгач, кунига 2,5-3 тоннадан мол ёғи ишлаб чиқарилади. Цехни атиги бир ишчи бошқарадиган бўлади. Ҳолбуки, илгари бу цехда 17-20 ишчи банд эди. Шунингдек, тери цехида ўрнатиладиган тозалаш машиналари ҳам маҳсулот сифатини тубдан яхшилашга, меҳнат унумдорлигини пландагига нисбатан икки баравар оширишга имкон беради.

Ҳозиргача комбинатда сўйиладиган молларнинг чиқиндиларидан фойдаланилмас эди. Эндиликда чиқиндилардан республикада биринчи бўлиб чорвачилик фермалари учун йилига 120 тоннагача аралаш озуқа тайёрлаш тадбирлари кўриляпти. Шу мақсадда янги цех ташкил этилиб, мукаммал асбоб-ускуналар билан жиҳозланаётир. Янги цех йилига 12 минг сўм қўшимча фойда олиш имкониятини беради.

М. БАҚОЕВ,
Ҳ. ТОЖИБОЕВ,
«Совет Ўзбекистони» мухбирлари.

Қўқон қурилиш материаллари заводининг кран машинисти И. Дубровский илғор ишчилардан. Унинг тажрибасини кўп кишилар ўрганишмоқда. Яқинда корхонага коммунал хўжалик техникумидан практикага келган студент Йўлдош Эргашевни ҳам унга бириктиб қўйишди. Тажрибали машинист студентга практика давомида бой тажрибаларини сидқидилдан ўргатмоқда. Суратда (ўнгдан чапга): И. Дубровский ва Й. Эргашев ўртоқлар.

А. Тўраев фотоси.

ҚАРАШЛАР БИРЛИГИ

БАМАКО, (ТАСС). КПСС Марказий Комитети Президиумининг аъзолигига кандидат, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари Ш. Р. Рашидов бошчилигидаги КПСС делегациясининг Мали Республикасида бўлиши тўғрисидаги қўшма ахборот 15 январда Мали Республикаси пойтахтида имзоланди.

Ахборотда айтиладики, делегация Мали Республикасида бўлган вақтида Судан Иттифоқи партиясининг бош секретари, Мали Республикасининг президенти ўртоқ Модибо Кейта, Судан Иттифоқи партиясининг сиёсий секретари ўртоқ Идрисса Диарра ҳамда мамлакатнинг бошқа партия ва давлат арбоблари билан учрашиб, суҳбатлар ўтказди. КПСС делегацияси мамлакат бўйлаб саёҳат қилиб, Судан Иттифоқи партияси маҳаллий ташкилотларининг иш тажрибаси билан, мамлакат қишлоқ хўжалик ва саноат корхоналарининг фаолияти билан танишди. КПСС делегацияси ҳамма жойда ниҳоят даражада самимият ва хурсандлик билан кутиб олинди.

КПСС делегацияси ва Судан Иттифоқи партиясининг раҳбарлари қардошларча дўстлик ва ҳамжиҳатлик вазиятида ўтган учрашувлар ва суҳбатлар вақтида ўз партияларининг фаолияти тўғрисида бир-бирларига ахборот беришди ҳамда ҳозирги халқаро аҳволнинг актуал масалалари устида фикрлашиб олишди. КПСС делегацияси ва Судан Иттифоқи партиясининг миллий сиёсий бюроси тинчлик, миллий мустақиллик, демократия ва социализм учун курашдаги манфаатлар ва мақсадларнинг бир хил эканлиги ҳар иккала партияни бирлаштираётганлигини қайд қилдилар. Улар шунга асосланиб иш олиб бормоқдаларки, ҳозирги замондаги асосий революцион кучларнинг — социализм мамлакатларининг, миллий озодлик ҳаракатининг ва халқаро ишчилар синфининг — иттифоқи нақадар мустаҳкам бўлса, империализмга ва мустамлакачиликка қарши олиб борилаётган кураш шу қадар муваффақиятли бўлади.

Судан Иттифоқи партиясининг ва бутун Мали халқининг куч ва ғайрати билан мамлакатда узоқ давом қилган мустамлакачилар ҳукмронлигининг оғир оқибатлари муваффақиятли равишда тугатилаётганлигини ва Малининг иқтисодий мустақиллигини мустаҳкамламоқ учун қулай шарт-шароит вужудга келтирилаётганлигини КПСС делегацияси зўр мамнуният билан қайд қилди.

Судан Иттифоқи партияси ва Мали халқи илмий социализм назарияси асосида янги жамият қуриш йўлини танлаб олганлиги, дейилади ахборотда, фақат Мали учунгина эмас, шу билан бирга, бутун Африка учун ҳам катта аҳамиятга эга. Ривожланишнинг фақат социалистик йўлигина чинакам миллий мустақилликни, ишлаб чиқарувчи кучларни яшнатишни таъминлаб беради, халқни эксплуатация ва зулмнинг ҳамма формаларидан қутқаради.

Судан Иттифоқи партиясининг миллий сиёсий бюроси шуни қайд қилдики, СССРда социалистик жамият барпо қилинганлиги ва совет халқининг КПСС раҳбарлигида коммунизм қуришда эришган муваффақиятлари барча мамлакатлар меҳнаткашлари учун жуда катта аҳамиятга эга. Бу муваффақиятлар социал тараққиёт йўлидан ривожланиш ва озодлик учун курашаётган халқларни руҳлантирмоқда, империализмни заифлаштирмоқда ва бутун дунёда социализмнинг тўла ғалаба қилишини тезлаштирмоқда.

Халқлар ўртасида тинчлик ва тинч-тотув яшаш тўғрисида тинмай ғамхўрлик қилаётган ҳар иккала мамлакат уруш олиб бориш воситаларини, биринчи навбатда, ялпи қирғин қуролини тугатиш йўли билан янги жаҳон уруши хавфининг олдини олишни давримизнинг асосий вазифаси, деб ҳисоблайдилар. Судан Иттифоқи партияси ва КПСС ёппасига ва батамом қуролсизланишни амалга ошириш асло кечиктириб бўлмайдиган жуда зарур иш, деб ҳисоблайдилар.

Ахборотда уқтириб айтилганки, Совет Иттифоқи Коммунистик партияси ва Судан Иттифоқи партияси ҳамма формалардаги ва кўринишлардаги мустамлакачиликни батамом ва сира кечиктирмай тугатишни талаб қиладилар ҳамда Африка, Осиё ва Латин Америкаси халқларининг миллий озодлик ҳаракатини ўзларининг актив равишда қувватлаётганликларини билдирадилар. Улар империалистларнинг Кубага қарши қилаётган агрессив ҳаракатларини, уларнинг Жанубий Вьетнам, Жанубий Корея ишларига аралашаётганликларини, Конго (Леопольдвиль)га қарши қилинаётган хатарли иғвогарликларни, шунингдек мустақиллик олган мамлакатларнинг социал ва иқтисодий ривожланишига халақит беришга шу доираларнинг уринаётганликларини қатъиян қоралайдилар.

* * *

БАМАКО, (ТАСС). КПСС Марказий Комитети Президиуми аъзолигига кандидат, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари Ш. Р. Рашидов бошчилигидаги КПСС делегацияси 16 январда самолётда Бамакодан Ватанига жўнаб кетди. Делегация Мали Судан Иттифоқи партияси миллий сиёсий бюросининг таклифига мувофиқ бу ерда бўлди. Байрамлардагидек безатилган Бамако аэропортида Судан иттифоқи партиясининг сиёсий секретари Идрисса Диарра, Судан иттифоқи партияси миллий сиёсий бюросининг аъзолари, Мали ҳукуматининг министрлари, Мали жамоатчилигининг жуда кўп вакиллари КПСС делегациясини кузатиб қолдилар.

КПСС делегациясининг бошлиғи Ш. Р. Рашидов жўнаб кетиш олдидан баёнот бериб, қардошларча меҳмондўстлик ҳамда Мали халқининг ҳаёти ва ишлари билан, унинг янги социалистик турмуш қуриш ишидаги муваффақиятлари билан кенг танишиш имконияти берилганлиги учун Судан Иттифоқи партияси миллий сиёсий бюросига КПСС делегациясининг самимий миннатдорчилигини изҳор қилди.

* * *

ЖАЗОИР, 17 январь. (ТАСС). КПСС Марказий Комитети Президиумининг аъзолигига кандидат, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари Ш. Р. Рашидов бошчилигидаги КПСС делегацияси Малидан Ватанига қайта туриб, кеча Жазоирда қисқа вақт тўхтаб ўтди.

Дорилбайда аэродромида делегацияни Жазоир Миллий озодлик фронти Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси Жазоир Министрлар Совети раисининг ўринбосари Саид Муҳаммадий, Миллий озодлик фронти Марказий Комитетининг аъзоси Лаид Лашғар, шунингдек Жазоирдаги Совет элчихонасининг ходимлари кутиб олишди.

* * *

КПСС Марказий Комитети Президиумининг аъзолигига кандидат, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари Ш. Р. Рашидов (делегация бошлиғи), Қозоғистон Компартияси Марказий Комитетининг секретари Н. Жондилдин, КПСС Марказий Комитети халқаро бўлими мудирининг биринчи ўринбосари В. Г. Корионов, КПСС Иркутск область комитетининг секретари П. Б. Кацуба, КПСС Москва шаҳар Бауман район комитетининг биринчи секретари П. А. Воронина, «Коммунист» журнали бош редакторининг ўринбосари И. П. Помеловдан иборат КПСС делегацияси 17 январда Бамакодан Москвага қайтиб келди. Делегация Мали Судан Иттифоқи партияси миллий сиёсий бюросининг таклифига биноан, дўстлик визити билан Мали Республикасига борган эди.

Делегацияни Внуково аэродромида КПСС Марказий Комитетининг секретари А. П. Рудаков, Ўзбекистон ССР Министрлар Советининг Раиси Р. Қурбонов, СССР ташқи ишлар министрининг ўринбосари Я. А. Малик, КПСС Марказий Комитетининг масъул ходимлари кутиб олишди.

Делегацияни Мали Республикасининг СССРдаги элчиси Жибрилла Майга ҳам кутиб олди.

УЛУҒ ВАТАНИМИЗДА

● ЖАМБУЛ СУПЕРФОСФАТ ЗАВОДИДА СУЛЬФОКУМИР ИШЛАБ ЧИҚАРАДИГАН ЯНГИ ЦЕХ ИШГА ТУШИРИЛДИ. ЦЕХ БУҒ ҚОЗОНЛАРИДА СУВДАН ФОЙДАЛАНИШ ОЛДИДАН УНИ ТУЗДАН ТОЗАЛАШ УЧУН ҚЎЛЛАНИЛАДИГАН ҚИММАТЛИ ХИМИЯВИЙ РЕАГЕНТ ИШЛАБ ЧИҚАРАДИ. ХИМИЯ ВА БОШҚА ИШЛАБ ЧИҚАРИШЛАРДА СУЛЬФОКУМИР СУВ ТАРКИБИДА БЎЛГАН ТУЗНИНГ ТЕХНОЛОГИЯ ЖАРАЁНИГА ЗАРАРЛИ ТАЪСИРИНИ ЙЎҚОТИШГА ЁКИ КАМАЙТИРИШГА ЁРДАМ БЕРАДИ.

● *Грузия пойтахтининг телетомошабинлари 14 январда кечқурун Москва, Минск, Киев, Днепропетровск ва Николаевда «бўлдилар». Жаҳонда энг узун линия Москва—Тбилиси радиореле алоқаси ўз ишини бошлаб юборди. Бу линиянинг узунлиги 3000 километрга яқин. Москваликлар телевизор экранларида Тбилисини биринчи марта кўрдилар.*

Грузия «Интервидение» ва «Евровидение» шохобчасига қўшилди.

● **Янги, ўнинчи совет Антарктика экспедициясининг қутбчилари «Обь» дизель электроходи ва «Эстония» теплоходида Мирний станциясига келдилар. Экспедиция қатнашчилари узоқ вақт илмий иш олиб борадиган жойларга самолётларда жўнайдилар. Антарктидадан радио орқали Ленинградга берилган хабарларга қараганда, учувчи В. Мельников бошқариб борган «ИЛ-14» самолёти қутбчилардан ўн тўрт кишини «Молодежная» станциясига олиб келган.**

● **ШЕБЕЛИНСКИЙ КОНИ БУ ЙИЛ БИРИНЧИ БИР МИЛЛИАРД КУБОМЕТР ТАБИИЙ ГАЗНИ БЕРИБ БЎЛДИ. ПЛАНДАН ТАШҚАРИ ТЎРТ МИЛЛИОН КУБОМЕТР ГАЗ ЧИҚАРИЛДИ.**

● Нефть конларини пармалаш вақтида чиқадиган ва «суюқ руда» деб аталган сувнинг яна бир сири топилди. Озарбайжон Фанлар академияси Химия институтининг илмий ходимлари ва Боку иод заводининг мутахассислари шу сувлардан кўп миқдорда иод ва бром ҳосил қилиш билан бир қаторда, бор микроўғитлари ҳосил қилишнинг самарали усулини ҳам топдилар. Олимларнинг қилган ҳисобларига қараганда, пармалаш сувларининг нисбатан озроқ қисмидан Боку заводида ҳосил қилинган ўғит Закавказьедаги уч республиканинг бутун эҳтиёжини таъминлаши мумкин.

● **Верх-Исетск металлургия заводи реконструкция қилинмоқда. Бундан 250 йил бурун қурилган цехлар ёнида жуда катта қурилиш майдони вужудга келди. Бу ерда пўлатни совуқ усулда ёйиб берадиган прокат цехи қурилади. Бу цех Уралда мана шундай цехларнинг энг каттаси бўлади. Кушва металлургия заводи реконструкция қилиниб бўлгандан кейин, прокат станларининг ўқларини ишлаб чиқара бошлади. Нижне-Сергинский заводи вагончалар ва бошқа транспорт механизмлари учун кичик ғилдираклар ишлаб чиқарадиган бўлади. Яқин вақт ичида Уралда бир неча металлургия заводини реконструкция қилиш мўлжаллаб қўйилди.**

● *Ереванда Гана республикасидаги Қора Вольта дарёсида қуриладиган 200 минг киловатт қувватли гидравлик станциянинг лойиҳаси тузилиб тамомланди. Шу лойиҳага мувофиқ, дарё баландлиги 114 метрли тўғон билан тўсилади. У, Бун дарёсидан Фил Суяги қирғоғи чегарасигача чўзилиб кетади ва 12 миллиард кубометр сув сиғадиган йирик сув омборини ташкил қилади. Йиғилган сув суғориш ишлари учун ишлатилади.*

Қора Вольта дарёсидаги станция йилига бир миллиард киловатт-соат электр қуввати беради. (ТАСС).

СОВЕТ ДЕЛЕГАЦИЯСИНИНГ ВИЗИТИ ТУГАДИ

ГАВАНА, 18 январь. (ТАСС). Куба революциясининг олти йиллиги байрамида қатнашишга келган совет делегацияси Кубада 17 кун меҳмон бўлиб турди. Совет Иттифоқидан келган меҳмонлар Куба пойтахтининг диққатга сазовор жойлари билан танишдилар, шунингдек мамлакат бўйлаб саёҳат қилдилар. Бу сафар вақтида улар бир канча саноат корхоналарини, халқ қишлоқ хўжалик корхоналарини, ўқув юртларини ва қурилишларни бориб кўришди. Совет Иттифоқидан келган вакиллар ишчилар, хизматчилар, студентлар билан, партия ва жамоат ташкилотларининг раҳбарлари билан суҳбатлашдилар.

Совет делегациясининг аъзоларини республика президенти Освальдо Дортикос қабул қилди.

Куба Республикасининг бош министри, Куба Социалистик революцияси бирлашган партияси миллий раҳбарлигининг Биринчи секретари Фидель Кастро совет делегацияси билан учрашди. Фидель Кастро билан делегация аъзолари ўртасида илиқ, самимий суҳбат бўлди.

Суҳбат охирида бош министр КПСС ва Совет ҳукуматининг раҳбарларига салом айтиб қўйишни делегация раҳбари, «Новости» матбуот агентлиги правлениесининг раиси Б. С. Бурковдан илтимос қилди. Бош министр совет космонавти В. М. Комаровга «Балиқчилар ва денгиз» деган суратни тортиқ қилди.

17 январда совет делегацияси «ТУ-114» самолётида ўз Ватанига жўнаб кетди.

НАЦИСТ ЖИНОЯТЧИЛАР ЖАЗОЛАНСИН

СССР ТАШҚИ ИШЛАР МИНИСТРЛИГИДА

Нацистларнинг қилган жиноятлари тўғрисида СССРда бўлган материалларни Ғарбий Германиянинг суд органлари ихтиёрига 1965 йил 1 мартгача бериш тўғрисида Германия Федератив Республикаси ҳукуматининг илтимосини баён қилиб, Германия Федератив Республикасининг Москвадаги элчихонаси йўллаган нота муносабати билан шу йил 16 январда СССР Ташқи ишлар министрлиги Совет ҳукуматининг қуйидаги мазмундаги жавоб нотасини Германия Федератив Республикасининг элчихонасига юборди:

Германия Федератив Республикаси ҳукуматининг нацист ҳарбий жиноятчилар қилган жиноятлар учун жавобгарликка тортиш «муҳлати ўтиб кетганлиги» сабабли уларни суд орқали таъқиб қилишни 1965 йил май ойидан бошлаб тўхтатиш ниятида эканлиги муносабати билан Совет ҳукумати 1964 йил 24 декабрдаги баёнотида ўз позициясини баён қилган эди. Ўша баёнотда, нацист ҳарбий жиноятчиларни суд орқали таъқиб қилишни 1965 йил май ойидан бошлаб тўхтатиш тўғрисидаги ўз қарорини оқлашга уриниб, Германия Федератив Республикаси ҳукуматининг келтирган важлари ҳеч бир сиёсий ва юридик асосга эга эмаслиги кўрсатиб берилган эди.

Нацист жиноятчилар тўғрисида ўзларида бўлган материалларни муайян чекланган муддатгача бериб юборишни илтимос қилиб, Германия Федератив Республикаси ҳукуматининг барча ҳукуматларга, ташкилотларга ва хусусий шахсларга қилган мурожаатига фашист қотилларнинг гуноҳи ҳақиқатда кечиб юборилаётганлигини ниқоблаш ва Германия Федератив Республикасининг ҳукумати ўзининг қонунсиз ҳаракатларини жаҳон жамоатчилиги олдида оқлаш учун қилинаётган беҳуда уриниш дейишдан бошқача баҳо бериб бўлмайди.

Совет ҳукумати шуни эслатиб ўтишни истар эдики, тинчликка ва инсониятга қарши қилинган жиноятларни текшириб, шу жиноятлар учун айбдор бўлганларни жазолаш мажбурияти ҳозирги халқаро ҳуқуқ принципларига кўра, ҳамма давлатлар зиммасидаги мажбуриятдир. Бу гап Германия Федератив Республикасига ҳам тўла равишда тааллуқлидир, унинг зиммасида Германия Федератив Республикаси территориясида бўлган барча нацист жиноятчиларни суд жавобгарлигига тортиш ва жазолаш борасида ҳам махсус мажбурият турибди.

Совет ҳукумати гитлерчилар қилган жиноятларни очиб ташламоқ учун ўзининг ҳуқуқларига ва мажбуриятларига мувофиқ бундан буён ҳам ҳамма чораларни кўра беради. Совет компетентли органлари нацист жиноятчилар тўғрисидаги материалларни Германия Федератив Республикасининг органларига юбориб турдилар ва бундан буён ҳам юбора берадилар, шу билан бирга, улар буни Германия Федератив Республикаси ҳукумати шундай материалларни тўплаш муддатларини чеклаб қўйишни истаганлигидан қатъи назар, қила берадилар.

Совет ҳукумати шунга асосланиб иш кўрмоқдаки, тинчликка ва инсониятга қарши мудҳиш жиноятлар қилишда айбли бўлган нацист жиноятчилар ҳеч бир ҳолда ва ҳеч бир вазиятда одилона жазоланишдан қутулиб қолмасликлари лозим.

МОДДИЙ РЕЗЕРВЛАР — коммунизм хизматига

БЎРДОҚИЧИЛАР

ОМИЛКОР! Бундай юксак баҳо ўз касбига чинакам ихлос қўйиб, меҳнатда жасорат кўрсатган кишиларгагина берилади.

Каттақўрғон колхоз ва совхозлараро бўрдоқичилик пункти чорвадорлари кўп йиллардан бери ана шу юксак баҳони олиб келадилар. Улар чорвачилик маҳсулотларини мўл-кўл этиш йўлида чинакам ташвиш чекиб, меҳнатда мўъжизалар яратиб келяптилар. Етти йиллик планнинг олтинчи йили — 1964 йил айниқса улкан зафарлар йили бўлди. Омилкорлар давлатга тирик вазнда 10.000 центнер ўрнига 12.500 центнер гўшт топширдилар. Ҳар бир центнер гўштнинг таннархи 7 сўм 17 тийин арзонлашиб, 53 сўм ўрнига 51 сўм 87 тийинга тушди. Шундай қилиб, эл хазинасига 35719 сўм, яъни 1963 йилдагига нисбатан 4924 сўм кўп соф фойда қўшилди.

— Сидқидил меҳнат қилиб, мол семиртиришда зоотехника қоидаларига тўла амал қилганлигимиз ютуқларимиз гарови бўлди, — дейди пункт директори ўртоқ Латиф Ҳикматов.

Молларни кўздан кечирарканмиз, бунинг гувоҳи бўлдик. Бир-биридан семиз бўрдоқилар озода жойларда боқиляпти. Бу ерда шелухага ачитқи қўшилиб, шрот эса молларга буғлаб берилмоқда. Шу туфайли ҳар мавсумда, яъни 90 кунда 10-15 тоннага яқин шелуха ва 5-6 тонна шрот тежаб қолиняпти. Моллар ҳам тез семириб, муддатидан 20-22 кун олдин гўштга топширилмоқда.

Пунктда амалга оширилган тадбирлар фақат шугина эмас. Бу ерда моллардан қўшимча гўшт олишда биостимуляторлардан ҳам кенг фойдаланилмоқда. Шу йўл билан эмланган моллар организмида биохимик реакция пайдо бўлиб, уларнинг иштаҳаси очиляпти, этига-эт қўшиляпти. Масалан, машъал молбоқар Норхон Қўзиева ўтган йили 370 бош қорамолни биостимуляторлардан фойдаланиш асосида боққанлиги сабабли, ҳар бирини суткасига 500 грамм ўрнига 650-700 граммдан семиртирди. Бўрдоқига боқиш муддатини 20-25 кунга қисқартирди. Шу туфайли Норхон опа молларни тез семиртиришда пункт молбоқарлари орасида рекорд қўйди. Унинг қарамоғидаги қорамолларнинг 95 проценти юқори семизликда қабул қилинди.

Пунктнинг Абдураҳим Абдуназаров, Тошпўлат Ҳамдамов, Амир Тоғаев ва Ҳожар Хўбиева каби ғайратли молбоқарлари қўлга киритаётган ютуқлар ҳам мақтаса арзигудек. Бу тиниб-тинчимас молбоқарлар Норхон опа изидан бориб, ҳар бир молни 90 кун ўрнига 77-80 кундаёқ пландагидан 5-7 килограмм ошириб семиртиришга эришяптилар.

Пунктнинг инженер-техник ходимлари ихтиро қилган циркуляр душ билан ҳам қизиқдик.

— Бу ерда ёз вақтида моллар ҳафтада 3 марта чўмилтириб турилди, — дея ҳазиломуз гапирди зоотехник Мамараҳим Солиев. — Душда чўмилтирилган молларнинг бадани тозаланиб, ҳаво алмашинуви яхшиланди. Ҳозир моллар ана шу сув билан суғориляпти. Шунингдек, молхоналарни тозалаш, ем-хашак бериш ва чиқиндиларни ташиш ишлари ҳам механизациялаштирилган. Бу эса меҳнат сарфини камайтириб, иш унумини оширяпти.

Пункт коллективининг яна бир ютуғи мақтовга сазовордир. Жонкуярлар ўз ихтиёрлари билан колхоз ва совхозлардан 5120 бош касал ва ориқ қўй олиб, ҳар бир қўйни 30-35 килограмм ўрнига 40-46 килограмм семиртириб, гўштга топширдилар.

Бўрдоқичилар янги йилда янада улкан марраларни кўзлаяптилар. Омилкорлар бу йил ўтган йилдагига нисбатан икки баравар кўп, яъни 10000 бош қорамол боқиб, ҳар бирини белгиланган муддатдан 20-22 кун олдин семиртириб давлатга топширишга сўз берганлар. Ҳар бир мол суткасига 500 грамм ўрнига 670 граммдан семиртирилмоқда. Шу туфайли тирик вазнда гўшт етиштириш бултургига қараганда икки ҳисса оширилади, ҳар центнер гўшт таннархи 2,5-3 сўм арзонлаштирилади.

Меҳнатда мардлик кўрсатаверинг, омилкор бўрдоқичилар!

А. МУРТАЗОЕВ.
О. ЙЎЛДОШЕВ.

Тожикистон артистларининг концерти

МОСКВА, 18 январь. (ТАСС мухбири). Тожикистон санъат усталарининг концертларини 25 мингга яқин томошабин келиб кўрди.

Пойтахт меҳмонлари Тожикистон ССР ва республика Компартияси тузилганлигининг 40 йиллигига бағишланган «Қуёш ва тоғ мамлакатининг куйлари» деган катта байрам программасини Кремлнинг Съездлар саройида кўрсатишди. Улар кичик литражли автомобиллар заводида ва «Компрессор» заводида, «Трёхгорная мануфактура» комбинатида ва «Красная роза» фабрикасида ҳам концертлар беришди.

Кеча Тожикистон артистлари Кремль саройи саҳнасида охирги, тўртинчи концертини қўйиб беришди. Меҳмонлар Москвада 20 январгача бўладилар.

Канал ва ариқлардан чиқадиган лойқа ерга солинса, ўғитнинг ўрнини босади, ҳосилдорликни оширади. Охунбобоев районидаги Свердлов номли колхоз аъзолари буни ҳисобга олиб, ҳар гектар ерга 50 тоннадан лойқа солишга аҳд қилдилар. Суратда: далага лойқа чиқарилмоқда.

Г. Бойко фотоси.
ЎзТАГ фотохроникаси.

С. МИЛИН, Т. ФЕТИСОВ.

„Коро“ Москвани чақиради

ХАРРО 1935 йиллардаёқ ўз атрофига Гитлер режимини ёқтирмайдиган кишиларни тўплаб юрганини доктор Харнак биларди. Уларнинг орасида партиясиз антифашистлар, коммунистлар бор эди.

Кейинчалик Харронинг онаси ўғлининг шу даврдаги ҳаётини эслаб, бундай деб ёзган: «... У коммунистлар орасидан ўзига энг яқин, жасур ўртоқларни топиб олди. Қаршилик кўрсатиш ҳаракатининг энг жасур, довюрак, муросасиз, актив аъзолари уларнинг сафида бўлганликлари бежиз эмас...»

Бу икки кишининг ана шу учрашувидан кейин илгари тарқоқ, яхши уюшмаган антифашист тўгараклари асосида Германияда урушнинг дастлабки йилларида жуда муҳим аҳамиятга эга бўлган яширин антифашист ташкилот тузилди. Кейинчалик бу Қаршилик кўрсатиш тарихига «Шульц-Бойзен — Харнак группаси» номи билан кирди.

Совет — герман фронтида уч ойдан буён жанглар давом этарди. Фашистлар мамлакатимизнинг ичкарисига тобора силжиб бораётган бўлсада, немис генерал штаби жонсарак бўлиб қолган эди. Совет қўшинларининг қаршилик кўрсатиш ҳаракати сусайиш ўрнига, кун сайин кучайиб борарди. Гитлерчилар армияси катта талафот бериб, ҳужуми фожиали равишда сусайиб кетди. «Барбаросс» планида кўзда тутилган уч асосий вазифа — Москва ва Ленинградни яшин тезлигида босиб олиш, Украина, Донбасс ва Кавказни ишғол этиш планлари бажарилмай қолди.

Гитлернинг қароргоҳида шошилинч равишда йиғилиш ўтказилди. Учинчи рейх ҳукмдорлари бир масала — қиш киргунча урушни бир ёқли қилиб қўйиш учун асосий зарбани фронтнинг қайси участкасига бериш керак, — деган масалани муҳокама қилдилар. Гитлер бунинг учун жанубий фронтни танлашни талаб қилди. Унинг 21 августда берган кўрсатмасида бундай дейилган:

«...Қиш бошлангунча қиладиган асосий вазифамиз Москвани олиш эмас, балки жанубдаги Қримни ишғол этиш, индустрия ва кўмир кони Донбассни қўлга киритиш ва шу туфайли русларнинг Кавказдан нефть ташийдиган йўлини тўсиб қўйишдан иборатдир; шимолда эса Ленинградни қамал қилиб, финлар билан қўшилмоқ даркор...» Бунинг учун «Марказ» группа армияси ўзининг катта бир қисм кучини «Жануб» группасига бериши керак ва шу йилнинг ўзидаёқ Москва томонда тез суръат билан қилинаётган ҳужумни тўхтатиш зарур эди.

Бироқ қуруқликдаги қўшинлар бош қўмондони фельдмаршал Браухич ва унинг штаб бошлиғи генерал-полковник Гальдер бу фикрга қўшилишмади. Улар, «Марказ» группа армияси Москвага ҳужумни давом эттираверсин, деган мулоҳазани билдирдилар. Группа қўмондони фельдмаршал фон Бек ҳам ана шу фикрни ёқлади.

Шундай қилиб янги зарба қаерга берилади?

...ТИРЕ, нуқта, тире... нуқта, тире, нуқта, нуқта... нуқта, нуқта, нуқта... KLS... KLS... 34186... 62218... 93579...: Радиосигналлар учун тўсиқ йўқ. Минглаб километр узоқдан туриб ўзларининг ёрдам қўлларини рус ўртоқларига чўзаётган берлинлик жасур антифашистларга тўсқинлик қилишга гестапо айғоқчилари ҳам, абвер контрразведкачилари ҳам, дала жандармерияси патруллари ҳам, ҳатто вермахтнинг бутун 152 дивизияси ҳам ожиз. Ҳа, у кишиларнинг мақсади битта — фашизмни емириш. Улар миллионлаб совет кишилари билан, Европадаги гитлерчилар босиб олган мамлакатларда яширин иш олиб бораётган кишилар билан ёнма-ён туриб ана шу мақсад йўлида курашмоқдалар. Умумий фронтнинг бу мураккаб участкасида ҳам ғалаба ва мағлубиятлар бўлиб туради. Бугун яна бир янги ғалаба қўлга киритилган эди...

Обер-лейтенант Шульц-Бойзен бўлим бошлиғига доклад қилиш учун келтирилган ҳужжатларни папкага солди:

— Герр полковник, кетишга рухсат этгайсиз?

— Сабр қилинг... Кейинги пайтларда сиз негадир нохушроқ кўринасиз, обер-лейтенант. Афт-ангорингиз шукуҳсиз. Бунга рус ароғи, француз коньяги, ёки эҳтимол венгер паленкаси «айбдор»дир? — деди полковник беморнинг диагнозини аниқлашга уринган врачдек жиддий оҳангда.

— Иш кўпда, герр полковник, — вазминлик билан жавоб берди Харро.

— Иш, иш кўп деяпсизми?.. Ундай бўлса, бир оз дам олсангиз бўларди. Менинг қўл остимдаги офицерлар ортиқча чарчашганидан ҳушидан кетиб қолишибди, деган маломатга қолиб юрмай тағин, — полковник ўз ҳазилидан ўзи мамнун бўлиб илжайди.

— Урушнинг тамом бўлишига ҳам бир-икки ой қолди, герр полковник. Ҳозир қўл қовуштириб ўтиришга ҳақим йўқ, бу офицер учун иснод бўлади, — шошиб, эътироз билдирди обер-лейтенант.

— Ҳеччиси йўқ, ҳеччиси йўқ, бир оз вақт дам олган билан ишимизга зарар етмайди. Ушанда ҳам сиз барибир бекор турмайсизку: мен сизни 1-ҳаво флоти штабига, генерал-полковник Келлернинг ёнига бир неча ҳафтага командировкага юбормоқчиман. Биз, штаб ходимлари қисмларга тез-тез бориб турсак фойдали бўлади. У вақтгача фельдмаршал фон Лееб Ленинградни олади, деб ўйлайман. У жойлардаги музейларда жуда ажойиб полотнолар бор, дейишади. Ушa нарсалардан унча-мунча қўлга илинганини олиб келсангиз, мен сиздан миннатдор бўлардим. Мен ўзим ҳам боришга ишқивоз эдиму, лекин, — полковник бармоғи билан шипга ишора қилди, — лекин менинг вазифамни уддалай оладиган киши йўқ дейишяпти...

...Шульц-Бойзен иш столи устида турган календарнинг ўнлаб варақлари варақланди. Тоқати тоқ бўлган Харро қулай фурсатни топиб, ахийри, фронтга қачон жўнатмоқчи эканликларини сўради.

Кутилмаганда:

— Энди у ерга боришга эҳтиёж қолмади, обер-лейтенант, — деган жавобни олди. — Кўча жангларида бекордан-бекорга қурбонлар бермаслик учун фюрер Ленинградни қамал қилиб, қопқонга айлантириб қўйишга қарор қилди. Бизнинг авиациямиз ва артиллериямиз у ерни ҳам Варшаванинг ҳолига солишига шубҳаланмасангиз ҳам бўлади.

Разведкачилар бу ёвуз, қабиҳ план тўғрисидаги иккинчи далилни Харнакнинг «италиялик» жияни — вермахт лейтенанти Вольфганг Хавеманндан олишга муяссар бўлдилар.

Бир кун Вольфганг кўчада кўп йиллардан буён кўрмаган танишини учратиб қолди. У киши танкчи кийимида эди. Улар ресторанга кириб, бир столда ўтиришди. Шунда у генерал Гёпнернинг 4-танк группасида полк командирининг адъютанти бўлиб хизмат қилаётганини Хавеманнга айтди. «Гёпнерда, демак Ленинград бўсағаларида эканда», — Хавеманн сергакланиб, ҳушёр тортди. У гапни айлантириб, таниши йўл-йўлакай Берлинга тушгани, ҳозир эса «Смоленск деган балои азим» га кетаётганини билиб олди. Ҳозирча уларни ўша ёққа элтиб ташлашмоқчи, ундан кейин нималар бўлишини «чол»нинг ўзи ҳам билмайди...

— Шундай денг, полковник билан икковингизни «элтиб ташлашмоқчими?» — қалтисроқ ҳазил қилди Вольфганг.

Кўнгли бузилиб турган адъютант яхшиямки буни сезмади, қўлини силтаб:

— Йўқ, гап унда эмас... Айтишларича, у ёқларда то Москвагача ботқоқлик эмиш..., — деди. — Қанийди, бахтим кулиб жануброққа тушиб қолсайдим!..

БЕРЛИН разведкачилари қўлига тушган бу маълумотдан кўп нарсалар равшанлашди. Лекин иш битди деб хотиржам бўлишга ҳали вақт эрта эди. Шульц-Бойзен, Харнак ва уларнинг дўстлари герман фашизмининг турли ташкилотларида ишлашаётган бўлишсада, лекин улар ўз вазифалари важидан ҳали герман олий қўмондонлигининг стратегик планларидан хабарсиз, ундан узоқда эдилар. Бундай ҳужжатлар давлат сири ҳисобланади. Мақсадга олиб борадиган янги, қулайроқ йўлни қидиришга тўғри келди.

Бу муаммонинг калитини доктор Харнак топди. У империянинг иқтисод министрлигида хом ашёдан фойдаланиш секторини бошқарарди. Юзаки қараганда, бу ишнинг генерал штабнинг махфий ниятлари билан боғлиқ жиҳати йўқдай. Бироқ Харнак бу осойишта вазифани кучли кураш қуролига айлантира олди.

1942 йил учун планлар тузилаётганда Арвид турли хил хом ашёларни тахминан қанча кўпайтириш ва уни тайёрлаш муддатларини белгилаб, бу маҳсулотларга тааллуқли эҳтиёж қанчалигини сўраб, ҳужжатларни расмий идораларга юборди.

Тезда жавоблар олинди. Харнак қалин китобни варақлаб, ўзини қизиқтирган «Нефть» қисмини очди. Бу қисмнинг бошида фақат немисларга хос аниқлик билан ишлаб чиқилган кўп рақам ва ҳисоб-китоблар келтирилади, сўнг эса янги йирик нефть конлари (бу ўринда Кавказ манбалари кўзда тутилган) баҳорнинг охирлари, 1942 йил ёзининг бошланишида пайдо бўлади деб очиқ-ойдин айтилган эди.

Уз-ўзидан маълумки, Кавказга ҳужум кечиктирилади, асосий зарба Москва томонга берилади.

(Давоми бор).

Боши газетанинг 13, 15 январь сонларида.

ТОШГА ЎЙИЛГАН СУРАТЛАР

Олимлар Қирғизистоннинг жанубида Помир-Олой тоғлари тошларига бундан икки минг йилдан кўпроқ муқаддам ўйиб солинган суратларни топдилар. Тошга ўйилган бу суратлар топилган ғорлар районида илгари археологлар чақмоқ тошдан ясалган қадимий қирғичлар ва болталарни топган эдилар.

Олимларнинг айтишига қараганда, айрим суратларнинг характери ва жойланиши, композицияси бу суратлар пиктограммалар, яъни ёзув пайдо бўлишидан олдин айрим рамзлар билан ёзилган хатлар эканлигини кўрсатади.

Шу суратларда оғзини очиб турган илонлар, чамаси қуёшни акс эттирувчи тўгараклар, одатда пиктограммаларда уй-жой ва далаларнинг рамзи бўлган тўрт бурчакли шакллар тасвирланган. Олимлар шу суратларни анализ қилиш натижасида тоғ тошларига қадимий одамларнинг диоси ўйиб ёзилган бўлса керак, деб тахмин қилмоқдалар.

Жанубий Қирғизистонда топилган бундай суратлар Ўрта Осиё территориясида борлиги аниқланган пиктограмманинг биринчи намунасидир. (ТАСС мухбири).

Партия яқин келажакда мамлакатимизни дунёнинг биринчи индустриал давлатига айлантириш, саноат ишлаб чиқаришининг абсолют ҳажми бўйича ҳам, аҳоли жон бошига саноат маҳсулотлари ишлаб чиқариш бўйича ҳам АҚШга нисбатан устунликка эришиш, АҚШ саноат ишлаб чиқаришининг ҳозирги умумий ҳажмидан ўзиб кетиш вазифасини қўйди. Агар СССРда ишлаб чиқаришнинг бундан буёнги ўсиши электрлаштириш, комплекс механизациялаш ва автоматлаштириш, халқ хўжалигини химиялаштириш каби, хўжалик оборотига янги-янги табиий ресурсларни кенг кўламда жалб этиш, меҳнаткашларнинг маданий-техника савиясини жуда ҳам ошириш, уларнинг ижодий активлигини кучайтириш каби факторлар ҳисобига амалга оширилишини ҳисобга олинадиган бўлса, бу вазифани бажариш жуда мумкин эканлиги аён.

СССРДАГИ КОММУНИСТИК ҚУРИЛИШНИНГ ЖАҲОН РЕВОЛЮЦИОН ПРОЦЕССИГА ТАЪСИРИ

СССРда коммунистик қурилишнинг муваффақиятлари фақат намуна кучидангина иборат эмас. Шуни ҳисобга олиш кераки, бу муваффақиятлар натижасида ва уларнинг таъсири остида жаҳон майдонида социал кучлар нисбатида сифат ўзгаришлари содир бўлди. Жаҳон ишчилар ҳаракатининг миқдори, уюшқоқлик, халқаро ишчилар синфининг онглилиги каби муҳим факторларига яна янги қудратли фактор — дунёда биринчи социалистик давлатнинг жуда катта моддий кучи каби фактор келиб қўшилди.

Маълумки, жамиятнинг капитализмдан социализмга, коммунизмга ўтиши — тарихий процесс бўлиб, объектив қонунлар асосида боради. Бу ўтиш прогрессив кучлар билан реакцион кучлар ўртасидаги курашда содир бўлади. Бинобарин, шу нарса табиийки, жаҳон ижтимоий тараққиётининг суръатлари бу курашга СССР қўшган ҳиссага, бошқа социализм мамлакатлари, барча революцион кучлар қўшган ҳиссага боғлиқдир. СССР қудратининг ўсиши, жаҳон социализмининг юзага келиши ва ривожланиши шундай шароит вужудга келтирдики, бу шароитда жаҳон ижтимоий тараққиётининг энг муҳим масалалари тинчлик, демократия, социализм манфаатларини, халқ оммаси манфаатларини кўзлаб янгича ҳал қилиниши мумкин. Жумладан, туб социал ўзгаришлар қилиш йўлига қадам қўйган мамлакатларга контрреволюцияни экспорт қилишга йўл қўймаслик, империалистларнинг миллий озодлик ҳаракатини бостиришга ҳамда халқларга мустамлакачиликнинг янги формаларини мажбуран юклашга интилишларига тўсқинлик қилиш имконияти юзага келди. Шундай шароит вужудга келдики, бу шароитда янги жамият қуришга киришаётган мамлакатлар социалистик давлатларнинг қардошларча кўмагига таяниб, бу қурилиш муддатларини қисқартишлари мумкин.

КПСС СССРда коммунизм қурилишини жаҳон ишчилар ҳаракатининг жами кучларини кўпайтиришнинг муҳим шарти деб, **бутун жаҳон социалистик системаси халқларининг коммунистик жамият барпо этиш учун олиб бораётган курашининг таркибий қисми деб билади.** Ўз интернационал бурчига содиқ бўлган Совет Иттифоқи бутун социализм лагери саноат потенциалининг ярмидан кўпроғига эга бўлган энг қудратли социалистик давлат сифатида бошқа қардош мамлакатларга катта ва хилма-хил иқтисодий ёрдам кўрсатмоқда, бу билан уларнинг индустрялашувига, хўжалик тараққиёти даражаси жиҳатидан бир-бирига тенглашувига, ҳар бир социалистик мамлакатнинг ва жаҳон социализм ҳамдўстлигидаги барча мамлакатларнинг иқтисодий жиҳатдан янада юксалишига актив суратда кўмаклашмоқда. Бошқа социалистик мамлакатлар ҳам ўз навбатида коммунизмнинг моддий-техника базасини яратишда, жумладан юксак тараққий этган химия индустриясини қуришда СССРга ёрдам бермоқдалар. Ўзаро ёрдамдан, қардошларча ҳамкорликдан ҳар бир социалистик мамлакат, бутун жаҳон социализм системаси катта манфаат кўрмоқда.

Жумладан, СССР қардош мамлакатларга саноатнинг турли тармоқларидаги корхоналар учун комплект асбоб-ускуна етказиб бермоқда, бу корхоналарни лойиҳалаш, қуриш ва ишга туширишда ёрдам кўрсатмоқда. Буларнинг ҳаммаси, одатда, ҳар икки томон учун ҳам фойдали бўлган енгил шартлар билан узоқ муддатли кредит бериш асосида амалга оширилмоқда. 1964 йил бошигача Ўзаро Иқтисодий Ёрдам Кенгаши иштирокчилари бўлган мамлакатларда Совет Иттифоқининг техника соҳасидаги ёрдами билан қарийб 570 саноат корхонаси, айрим цехлар, установкалар ва саноат аҳамиятига эга бўлмаган объектлар қурилди ва кенгайтирилди. Шулардан 300 дан кўпроғи ҳозирдаёқ қуриб битказилди ва фойдаланишга топширилди.

СССР бераётган техника ёрдами Ўзаро Иқтисодий Ёрдам Кенгаши аъзолари бўлган мамлакатлар учун нақадар катта аҳамиятга эга эканлиги ҳақида, масалан, мана бундай маълумотлардан тасаввур ҳосил қилиш мумкин. 1961 йилда Совет Иттифоқининг ёрдами билан қурилган корхоналарда: Болгарияда — пўлат, мис, рух, азотли ўғитларнинг деярли **ҳаммаси,** прокатнинг 85 проценти, қўрғошиннинг 70 проценти, электр қувватининг 48 проценти; Венгрияда — пўлатнинг 20 проценти, прокатнинг 34 проценти, чўяннинг 40 проценти, подшипникларнинг 50 проценти; Польшада — электр қувватининг 20 проценти, чўяннинг 31 проценти, пўлатнинг 29 проценти, прокатнинг 23 проценти; Руминияда — электр қувватининг 42 проценти, чўяннинг 27 проценти, металлургия коксининг 80 проценти, суперфосфатнинг 40 процентдан кўпроғи, сортли прокат ва трубаларнинг 75 проценти ишлаб чиқарилди.

Ўртоқ Георге Георгиу-Деж Совет Иттифоқининг қардош мамлакатларга бераётган ёрдамининг аҳамиятини уқтирар экан, бундай деган эди: «Бу ёрдамнинг аҳамияти фақат унинг кўлами, катта ҳажми билан эмас, балки тонна ёки кубометрлар билан ўлчаш мумкин бўлмаган факторлар билан ҳам белгиланади. Бу ёрдам ҳамиша янги тузумни барпо этишга қаратилганлиги ҳамда бизга социализм моддий-техника базасини яратиш, социалистик индустриялаштириш масалаларини ҳал қилишда ва мамлакатимизни энг илғор мамлакатлар даражасига кўтаришда ёрдам бераётганлиги фактининг аҳамиятини ўлчай оладиган ҳеч қандай ўлчов бирлиги йўқ». (Қардош мамлакатларнинг иқтисодий ҳамкорлиги III темани — «Жаҳон социалистик системаси — ҳозирги замоннинг ҳал қилувчи революцион фактори» деган темани ўрганишда анча батафсил кўриб чиқилган эди. **«Политическое самообразование»** журналининг шу йилги 10-сони, 64-65 бетларига қаралсин).

Равшанки, коммунистик экономикани муваффақиятли суратда қуриш Совет Иттифоқига қардошларча ўзаро ёрдам, халқаро социалистик меҳнат тақсимоти, ишлаб чиқаришни давлатлараро ихтисослаштириш ва кооперативлаштириш асосида қардош мамлакатлар билан хўжалик алоқаларини кенгайтириш ва чуқурлаштириш, бу мамлакатларга тобора кўпроқ беғараз ёрдам кўрсатиш имконини беради ки, бу ҳол ҳозирги вақтда бутун инсоният тарихий тараққиётининг асосий йўлини белгиловчи жаҳон социализми қудратининг янада ўсишига ёрдам қилади.

Коммунистик қурилишнинг муваффақиятлари ҳозирги замондаги асосий революцион кучлардан бири бўлган **жаҳон миллий озодлик ҳаракатига** ҳам СССРнинг тобора самарали ёрдам кўрсатиши учун шарт-шароит яратиб бериши тўғрисидаги масалани машғулотларда батафсил кўриб чиқиш зарур.

Совет Иттифоқининг гитлерчилар коалициясига қарши Улуғ Ватан урушидаги ғалабаси, жаҳон империалистик реакцияси асосий кучларининг тор-мор келтирилиши, жаҳон социализмининг вужудга келиши ва мустаҳкамланиши, жаҳон миллий озодлик ҳаракати умумий юксалишининг бошланиши — ана шуларнинг ҳаммаси халқларнинг мустамлакачилик режимларини тугатиш учун муваффақиятли кураш олиб боришларига қулай шароит туғдирди. Миллий озодлик революциялари мустамлакачилик системасига қақшатқич зарба берди. Мустамлака харобалари устида 60 дан зиёд суверен давлат вужудга келди. Мустамлакачиликка ва империализмга қарши курашаётган халқлар, СССР ва бошқа социализм мамлакатлари, халқаро ишчилар ҳаракати ва барча эркесевар халқларнинг кўмагига таянган ҳолда, янги мустамлакачилик сиёсатига муваффақиятли суратда қаршилик кўрсатиш, ўз мустақилликларини мустаҳкамлаш, ўз тақдирларини мустақил суратда белгилаш имкониятига эгадирлар.

Совет Иттифоқи ёш миллий давлатларнинг ташкил топишига актив ёрдамлашмоқда, уларга мудофаа қувватини мустаҳкамлашда, экономикани, маданиятни ривожлантиришда, сиёсий озодликдан кейин иқтисодий озодликка ҳам эришишда ёрдам кўрсатмоқда. Шуни таъкидлаб ўтиш муҳимки, Совет Иттифоқи ёш давлатларга бераётган иқтисодий ёрдамнинг характери ва кўлами унинг хўжалиги тараққиётининг даражасига боғлиқдир. Совет Иттифоқи, айтайлик, бундан 20 йил муқаддам, БАР га Асвон тўғонини қуришда ёки Ҳиндистонга Бхилаидаги металлургия комбинатини қуришда ёрдам кўрсата олармиди? Албатта, кўрсата олмас эди.

Ҳозирги вақтда СССР ёрдами билан эндигина ривожланиб келаётган мамлакатларда 480 та халқ хўжалик объекти қурилмоқда ёки қурилиб бўлган. Булардан 34 таси қора ва рангли металлургия объекти, 30 таси машинасозлик ва металл ишлаш саноати объекти, 20 таси электростанция, 20 таси нефтни қайта ишлаш ва химия саноати корхоналари, 43 таси енгил ва озиқ-овқат саноати объектларидир. Бошқа социалистик давлатлар ҳам саноат корхоналари қуришда озодликка чиққан мамлакатларга ёрдам бермоқдалар.

Совет Иттифоқининг, бутун социализм лагерининг ёрдами ривожланиб бораётган мамлакатларга империалистик давлатларга қарамликдан қутулиш, яна қулликка тушиб қолмаслик имконини бермоқда, уларнинг тараққий этишини, нокапиталистик тараққиёт йўлидан боришни рағбатлантирмоқда.

Озодликка эришган халқлар, объектив шарт-шароит туфайли, ўз иқтисодий қолоқлигини мумкин қадар тез бартараф этиш ва миллий мустақиллигини империализмдан ҳимоя қилиш зарурлиги туфайли социализм сари ҳаракат қилмасдан туриб олға томон бора олмайдилар. Капитализм уларнинг экономикани жадал тараққий эттиришларини, қашшоқликни тугатишларини таъминлай олмайди. Аксинча, капитализм социал нотенгликни янада чуқурлаштиради, меҳнаткашлар азоб-уқубатини кучайтиради. Фақат социализмгина халқларга эркинлик ва бахт-саодат келтириши мумкин.

Ана шунинг учун ҳам кўпгина ёш миллий давлатларнинг революцион-демократик арбоблари миллий вазифаларни ҳал қилишнинг нокапиталистик методларини ёқлаб чиқмоқдалар, социализм қуришга тайёр эканликларини билдирмоқдалар. Ана шу фактнинг ўзи капитализмнинг Африка ва Осиё мамлакатлари халқлари кўзи олдида жуда ҳам беобрў бўлиб қолганлигидан, социализм идеялари эса, аксинча, тобора кўпроқ жозиба кучи касб этиб бораётганлигидан далолат беради.

СССРдаги коммунистик қурилишнинг жаҳон революцион процессига таъсири тўғрисида гапирганда шуни ҳам таъкидлаб ўтиш зарурки, бу таъсир совет халқининг империализмга қарши курашга, жаҳон урушининг олдини олиш учун курашга қўшган ҳал қилувчи ҳиссасидир. Ўзининг талайгина ресурсларини мудофаага сарфлашга мажбур бўлаётган Совет Иттифоқи жаҳон социализм системасини империалистлар тажовузидан ҳимоя қилишда асосий оғирликни ўз елкасига олган. Социалистик мамлакатлар халқларининг тинч бунёдкор меҳнатини ҳимоя қилувчи мудофаа қувватини барпо этиш ва доимо мустаҳкамлаб бориш — СССР иқтисодий потенциали ўсганлигининг бевосита натижасидир.

СССРнинг тинчлик учун олиб бораётган кураши милитаризмнинг танобини тортиб қўйишга, контрреволюциянинг экспорт қилинишига йўл қўймасликка, монополистик капитал урушқоқ доираларининг позицияларини кескин суратда заифлаштиришга ёрдам беради. Айни бир вақтда тинчлик ва тинч-тотув яшаш СССРда ва бошқа социалистик мамлакатларда янги жамият қуриш учун, капиталистик мамлакатлар меҳнаткашларининг революцион курашини авж олдириш учун, ёш миллий давлатларнинг социал тараққиёт йўлидан муваффақият билан боришлари учун, яъни ҳозирги замоннинг барча асосий революцион кучларини ривожлантириш ва мустаҳкамлаш учун қулай шароит яратиб беради. «Партия ва ҳукумат тинчлик сиёсатини изчиллик билан амалга ошириб, империалистик агрессия кирдикорларига қарши курашиб, мамлакатимизда коммунистик қурилиш учун энг қулай ташқи шарт-шароитларни вужудга келтирмоқдалар ва барча халқларнинг социал ва миллий озодлик учун муваффақиятли кураш олиб боришларига ёрдам бермоқдалар» **(КПССнинг ленинча мустаҳкам бош йўли,** «Правда», 1964 йил, 17 октябрь).

* * *

Шундай қилиб, СССРдаги хўжалик ва маданий қурилишнинг муваффақиятлари, социалистик демократиянинг ривожланиши, мамлакатимизда коммунистик жамият қуришнинг илмий жиҳатдан асосланган планини амалга ошириш жаҳон революцион процессининг ривожланишига тобора кўп таъсир кўрсатади ва, бинобарин, жуда катта интернационал аҳамиятга эгадир.

Совет халқи коммунизм қуриш билан ўзининг олий интернационал бурчини бажармоқда. «Амалдаги интернационализм, — деб ёзган эди В. И. Ленин, — битта ва фақат биттагинадир, у ҳам бўлса: ўз мамлакатингда революцион ҳаракатнинг ва революцион курашнинг ривожланиши устида фидокорона ишлаш, истисносиз **барча** мамлакатларда **худди шундай курашни,** худди шундай йўлни ва **фақат биргина шундай курашни** (пропаганда билан хайрихоҳлик билан, моддий жиҳатдан) қўллашдан иборатдир». (Революциямизда пролетариатнинг вазифалари, Асарлар, 24-том, 60-бет). Совет халқи Лениннинг бу васиятига амал қилиб, коммунизм қуриш учун курашиб, капиталистик ва ёш миллий давлатларнинг демократия ва социализм учун курашувчиларнинг сиёсий армиясини тузишни тезлаштирмоқда. Бу билан СССРдаги коммунизм қурилиши жаҳон революцион ҳаракати ривожини, бутун дунёда социализм, коммунизм ғалабаси учун курашнинг энг муҳим қисмини ташкил этади.

КПСС, совет халқи бутун дунё меҳнаткашлари билан интернационал алоқаларини мустаҳкамламоқдалар. Социалистик Кубанинг озодлик ва мустақилликни ҳимоя қилишда берилган ёрдам, қаҳрамон Жазоирнинг ва бошқа мамлакатларнинг империалистик агрессияга қарши курашларида берилган ёрдам СССРнинг амалдаги интернационализмининг ёрқин далилидир.

Совет Иттифоқи ҳозирги замон ижтимоий тараққиётининг байроқдори сифатида майдонга чиқмоқда. Мамлакатимиз жаҳон революцион процессига кўрсатаётган жуда катта таъсир биринчи навбатда совет халқининг экономика соҳасида, турмуш даражасини, фан, маданиятни юксалтиришда эришган ютуқлари билан боғлиқ. Коммунизм муваффақиятларини мустаҳкамлаш ва ривожлантириш — ҳар бир совет кишисининг муқаддас бурчидир.

«Политическое самообразование» журналидан.

Избоскан районидаги «Андижон» колхозининг механизаторлари кузги шудгорлашни сифатли ўтказдилар. Илғор механизатор Давронбек Мадалиев тез ва соз ишлаб, ўз ҳамкасбларига намуна кўрсатди. У 200 гектардан ортиқ ерни ҳайдаб берди. Суратда: ўртоқ Д. Мадалиев.

С. Безносов фотоси.